

Gradska galerija Fonticus Grožnjan predstavlja dva samostalna likovna projekta:

nedjelja/domenica, 15. V. 2016. u 20.00 sati, Gradska galerija Fonticus Grožnjan

Željko Bobanović: NAZIV IZLOŽBE

samostalna izložba

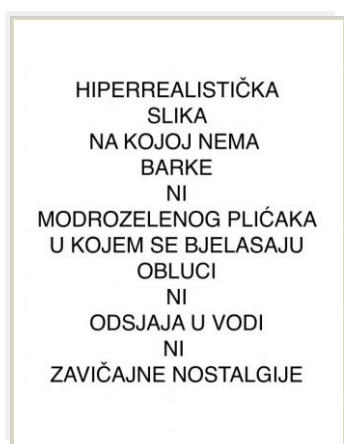
&

Lana Flanjak: PRIZORI

samostalna izložba

otvorenja / aperture:

Gradska galerija Fonticus Grožnjan, nedjelja / domnica, 15. V. 2016. u 20.00 h

Željko Bobanović

Lana Flanjak

Lana Flanjak PRIZORI

Ova izložba predstavlja seriju bilješki svjetlom koju potpisuje Lana Flanjak. Proces počinje kretanjem. Autorica primjećuje motiv podložan interpretaciji. Nastavak se odigrava kadriranjem. Oblikuje se niz zanimljivih isječaka realnosti. Izabrani motivi očišćeni su od suvišnog. Radovi se referiraju na klasičan pristup fotografiji iz sredine prošlog stoljeća. Korišten je Bresonovski recept: prostor i metafora, kao priloška oznaka, uvijek su u nekom odnosu. Lana to naglašava izuzimanjem kolora i zapažanjem situacija koje odišu atmosferom. U ovoj kolekciji, ugrubo, nalazimo dvije vrste radova. To su dva niza od kojih je jedan određen panoramskim motivima a drugi predstavlja detalje.

Autorica poseže za fotografskim alatima koji su dokumentaristički u pristupu, ali podatni za tehničke i smislene intervencije. Možemo se pozvati na Groysa: «...Inovacija ne operira predmetima i sredstvima koji su izvan kulture, već s kulturnim hijerarhijama i vrijednostima. Inovacija nije u tome da na svjetlo dana izađe nešto što je bilo skriveno, već da prevrednujemo vrijednost onoga što smo već vidjeli ili upoznali...» Preobrazba dokumenta u umjetnički iskaz Lani se događa na razini pročišćene emocije koju smo skloni zvati osjećajem za jednostavnost.

U ovim prizorima ogleda se kaleidoskop doživljaja. Na nekim radovima nalazimo ptice a na nekima ljude. Većina radova ipak nema stanovnika ili su oni negdje pritajeni unutar nastambi koje autorica bilježi unoseći u radove ritam velegrada koristeći arhitektonske elemente. Sekvence pred nama, uvijek uz diskretnu začudnost, određuju autoričin stav. Određen stupanj empatije otkrivamo kad su bića u kadru a njihov okoliš, milje, inicira autoričino poigravanje viđenim. Fotografije su prepune sadržajem: od prvog sloja koji prikazuje do skrivenih, diskurzivnih značenja, koja naša mašta mora razotkriti.

Fenomen urbanog, većine radova, preokupacija je Lane Flanjak. Kompozicija je postignuta frekvencijom elemenata unutar kadra. Ponekad imamo dojam filmske sekvence. Autorica zapaža motiv koji joj postaje saveznikom. Ona bilježi trenutak susreta sjenovitog oblika djelomično obnaženog svjetlom. Fasada zgrade odaje drugačiji karakter ondje gdje je zasjenjena ili strukturirana od dijela gdje je kristalno osvijetljena. Formacije svjetlosnih odnosa postaju kompozicijski element. Ritam je naglašen nakupinama tonova koje često izlaze iz formata rada. Intenzitet ne prestaje pri rubu, osim kad autorica to izričito želi. Zaustavljeni trenuci tijeka.

Promišljena ozbiljna scena govori o sigurnosti doživljaja i interpretacije. Arhitektonske teksture u autoričinom objektivu mijenjaju kvalitativnu vrijednost: naguranost urbanih starijih dijelova velegrada u smislenom je raskoraku sa izreskom opločene suvremene višekratnice. Dok starija arhitektura posjeduje dekoracije u obliku štukatura, voluta, balkona ili rastegnuto konopca za sušenje veša, novovjeku unisonost oplate nebodera „dekoriraju“ kablovi trolejbusa ili javna rasvjeta. Jedna fotografija interijera istovremeno nudi i ono unutra i ono vani. Kao da je neka svečanost zapisana u zrcalnoj projekciji svjetlosti, u suptilnosti sjena zarobljenih u otvoru prozora teatra. Radovi koji nude detalje u ovom postavu, oslanjaju se na sjenovitost i dojmivost raspoznatih motiva i postignutog dramatičnog dojma. Upaljena lampa i šalica za kavu pretvoreni su u stanje duše.

Lana Flanjak zapaža niz golubova na fasadi urbane višekratnice. Ptice su raspoređene u vodoravnim nizovima "kulisnog" pročelja koje oponaša prošle povijesne epohe. Javlja se asocijacija redanja figura na pločama iz Mezopotamije na kojima figure atribucijama i pozicijama izgovaraju neki značajan sadržaj. Danas u tim pravim kolijevkama zapadne civilizacije, vladaju ratna stanja, ruše se povijesna zdanja. Rijeke izbjeglica, čemu svjedočimo, polaze baš iz ovih područja. Iako golubovi označavaju ideju slobode i mira, ovi na fotografiji djeluju neugledno, umorno. Prema izbjeglicama, a često i prema golubovima ne ponašamo

se korektno. Ovaj rad mlade fotografkinje, mogao bi poslužiti kao upozorenje: spoj ili nesklad zapadnjačke neoklasicističke arhitekture s iskonskim stanovnicima Svijeta.

Kroz radove Lane Flanjak nazire se propitivanje civilizacije izgovoreno likovnim jezikom fotografske tehnologije. Ona bilježi urbani fenomen, centre gradova preoblikovane u city, poslovni dio u kojem ljudi ne žive već borave poslovno, bez da bi se družili. Tako su od mjesta postali nemjesta. I još: propitivanje suvremenosti spontano se nameće autorici. Ona reagira fotografijom na kojoj nalazimo okruglo, prometno ogledalo i njen autoportret. Doživljavamo ovo kao komentar o hibridnoj civilizaciji nametnutih pravila u kojoj živimo. Šareni svijet ipak je otužan. Javlja se misao kako nesigurnost postojanja oduvijek biva kompenzirana određivanjem osobnog prostora. Posjedovanje prostora, unosi ideju sigurnosti. Postoji i nomadski pristup kojemu više nisu potrebne olakšice. On se ostvaruje mijenjanjem i prilagodbom datostima trenutka. Pitanje identiteta pitanje je suvremenog svijeta. Iako države u suvremenom smislu postoje tek dvjestotinjak godina, ta podjela pučanstva, činovnicima daje pravo na segregaciju. Jasno je da ne postoje etnički čiste nacionalne države, no stanovnici se huškaju, direktno ili indirektno, na nesnošljivost prema drugima. „Navučeni smo“ na nacionalne identitete koji nikada nisu poslužili za nešto dobro. Stvoreno napeto stanje pothranjuju religije i kapital kao razlog za podjelu, a sve u svrhu gramzivog, ali administrativno legaliziranog stjecanja profita. Nacionalna pregrijanost uzrokuje žrtve. Kao što su se nekada pod krinkom religije vodili vjerski ratovi, sada se vode nacionalni ratovi. Kad se bolje pogleda, uvijek se kao krivac otkrije prikriveni materijalni interes.

Mladioj autorici ovdje ideja eksperimenta igra ulogu bez obzira na podsvjesne preslike osobnog stava. Rezultati izazivaju pažnju svojom znakovitošću. Još je Walter Benjamin ukazao kako je fotografija u povijest oblika unijela dramatične promjene kreacije i recepcije. Strategija ovog projekta signira odnos „bijeke kocke“ i osobnog doživljaja. Autorica u neutralni prostor, koji je u pravilu neovisan i izdvojen od vanjskih faktora, uvodi vizualne komentare. Čini se da ona iskreno ocrtava situaciju u kojoj se nalazi: otvorene prostore mogućnosti koje već zasjenjuje iskustvo. Ona kontinuirano otvara nova, slobodna ali i odgovorna činjenja unutar nepredvidivih područja kreativnog. Komentar možemo zaustaviti kod najjednostavnije interpretacije: Negdje na rubu kronologije doživljaja postajemo svjedoci. Ona plasira postavku da je svjesno i podsvjesno zapravo dio istog života. Ostvareno u materijalu ovo promišljanje odiše lakoćom interpretacije.

Prisutna je raznorodnost motiva ali homogenost pristupa, kroz koji naziremo protjecanje vremena. Kao da čujemo šum tijeka. Osjećamo prolaznost koje smo i sami svjedoci. Eliminirajući decideranost i strogost kao oznaku prepoznavanja djela, ove situacije ipak podastiru doživljaj radoznalosti, vedrine, vjere u život. Kao neki duboki uzdah. Pogled prema nebu kroz razapetu metalnu žicu, očekuje neka nova vremena, neku novu svjetlost. Vrijeme kao da ne prolazi brojenjem sati i godina. Vrijeme prolazi tijekom svih promjena.

Eugen Borkovsky, V. 2016.

Željko Bobanović: NAZIV IZLOŽBE INICIJATIVE ZA GLEDANJE

Krećući u projekt, Željko Bobanović odlučuje se poigrati jednostavnim elementima, slovnim znakovima i tekstem. Njima zamjenjuje standardne likovne elemente. On ne konstruira neke nove oblike znakova već rabi uobičajeni latinični slovni niz. Od slova formira više raznorodnih manjih tekstova, koje, postavljajući na zidove galerije, predstavlja kao izložbu. Uporaba svakodnevnog fonta umjetniku služi kao naznaka da postoji mogućnost drugačijeg izgovora i doživljaja. Ova manipulacija usmjeruje našu pažnju prema sadržaju. Počinje nas zanimati tematika zapisa ponuđenih kao izlošci.

Radovi su oblikovno ujednačeni, svi tekstovi su na istim formatima uredskih papira, izvedeni istim tipom slova, istom bojom printa. Svi su tekstovi čitljivi i predstavljaju male zaokružene cjeline. Nižu se opisi, deskripcije (mogućih) vizualnih radova sa humornim, nadrealnim navodima. Poruke koje se razabiru iz izloženih predmeta maštovite su i indikativne. Prisjećamo se ruske avangarde i Danila Harmsa. Umjetnik izvrgava upitu prezentacijske običaje, zavičajnu nostalgiju, mrtvu prirodu, pejzaž, apstrakciju, figuraciju, političku situaciju, osobno i opće socijalno okruženje.

Podloga – papir (papiirus) asocira ideju zapisivanja iskustva kojem slijedi čitanje, saznanje, znanje. Ovime umjetnik dodiruje pitanje izobrazbe. Stanje civilizacije prelama s problematikom oskudne i interesom profita određene edukacije. Jer, široka edukacija proširuje horizonte, izoštrava percepciju svijeta oko nas. Educirana osoba lakše odolijeva nacionalizmima, segregacijama po boji kože, spolu, erotskoj orijentaciji, razlici u pogledima na realnost. Edukacija nosi slobodniji pristup životu i udaljavanje od dogmi. Educirana osoba ima svijest o agresivnoj neoliberalističkoj eksploataciji. Edukacija nosi ideju pravedne raspodjele dobara. Sjetimo se, još davno, Platon progovara: „Neznanje je korijen svega zla“. Ova opaska provocira zapadnu civilizaciju kojoj je postao cilj odgojiti hrpe nepismenih vjernika/potrošača koji će slijepo služiti izmišljene nacionalizme ili vjerske dogme.

Zapad je oduvijek bahat i pomoću kapitala, ogledalaca i šarenih predmeta, zavodi naivne i dobrohotne ljude drugih podneblja i kultura. Slijedi kolonizacija: industrija, pa krediti, pa za bagatelnu kupovanje ili bolje rečeno, otimačina resursa. I, evo tragedije na pomolu: prepoznajemo scenarije koji su se na sličan način i nama dogodili: ne smijemo gajiti biljke, ne smijemo nositi preko granica kajmak koji nije ujednačeno granuliran i pretrpan konzervansima. Ova zabrana opravdava se brigom za stanovnike. Antropologija, kakvu znamo iz perspektive zapadnih škola, postaje upitna. Pojam „uljudivanje“ zapravo predstavlja agresivno nametanje načina, stavova i funkcioniranja zapadnih tehnokratskih demokracija. Ostala područja Zemlje ne poštuju se. Zapadnjaci ih doživljavamo kao neku vrst zaostalih predaka bez obzira što je njihova tradicija i njihov način socijalnog ophođenja drugačiji. Mi se zgražamo kad starci odlaze umrijeti sami na neku planinu. Na zapadu, licemjerno, staraca se rješavamo bolnicama ili domovima za onemoćale čija usluga ovisi o financijama a nije bazirana na humanosti nego profitu. Isto je i sa hranom. Dok smo mi imuni na mrtve svinje, krave ili kokoši, tako su Kinezi imuni na mrtve pse čiji leševi bivaju izloženi za izbor, kupovinu i kuhanje. Na zapadu, još žive ribe trzaju se u ribarnici, dok se u Indokini u posudama na tržnici migolje živi zmijuljci. Naravno, netko će i njih izabrati, kupiti, spremiti u vrećicu a kod kuće skuhati i pojesti to što je nama neprihvatljivo.

Željko Bobanović na konceptualni način problematizira stanje. Svjedoci smo oblaganja bodljikavom žicom evropskih samozadovoljnih državnica, izdvojenih od ostatka svijeta nacionalnom važnošću. Populističko određivanje nacionalnih parcela nešto znači samo neukom puku koji se, unutar nacionalnog zahoda, bez obzira na smrad, osjeća sigurnije. Religija, kapital i politika, na način iluzionističke prevare, u ovoj nas je državi svela na podobne i nepodobne. Računa se da ćemo se međusobno pobiti sami. Oni drugačiji koji prežive, a vlast podupire i evidentno je sklona neukoju, zaostaloj, vjerom i nacionalizmom zadojenoj ekipi, trebali bi pristajati na uvjete koje nudi ta vlast. U konačnici to znači da se javno mogu pjevati ustaške pjesme, rabiti simboli fašizma - slugu Velikog Rajha, klanjati i lizati oltari u velebnim crkvenim zdanjima, proganjati neistomišljenici, služiti o domovini, dok se resursi raspodjelu.

Ovaj izložbeni projekt, ove grafike, možemo vidjeti pomoću čitanja. Kao da umjetnik zazire od standardnog, građanskog tretmana umjetničkog djela. Artističkim činjenjem problematizira poziciju umjetnosti unutar njenog uvriježenog konteksta, ali i ostalih građanskih uobičajenosti koje nas tište. Radove možemo prihvaćati zasebno ili u kolekciji. Neke poruke komentiraju i iznose na vidjelo oprečne pojmove, predmete ili stanja. Neke su usmjerene na pojavnost ili propitivanje situacija iz povijesti umjetnosti. Neke su obojene lirikom. O svakom predstavljenom radu/tekstu, dalo bi se napisati esej. Promatrač se mora odlučiti što doživljava, predmet ili izazov. Osim osjetila vida potrebna je misaona energija. Bobanović neutralni prostor „bijeke kocke“ ispunjava unificiranim papirnatim formatima na kojima su zapisi. Dana nam je sloboda da oblike povežemo sa svojim vlastitim predodžbama. Promatraču nije lako. Mora se osloniti na svoj senzibilitet i percipirati pojedini rad ili cijeli niz prema osobnim mogućnostima. Prolazeći postavom čini nam se da ćemo svaki tren sebi pojasniti određeni rad isčitavajući i pojašnjavajući elemente.

Umjetnik posjetioca zadržava u prostoru galerije i nudi mu razlog zadržavanja. Nudi mu posao čitanja. Od predmeta na kojem očekujemo objelodanjanje neke istine ili tajne urađena je dosjetljiva manipulacija. Ovaj postupak našu pažnju usmjeruje ka značenju. Prisiljeni smo pročitati što nas tjera na vizualizaciju. Ovime podsjeća na površnost suvremene komunikacije. Konglomerat nepročišćenih informacija i cyber iluzija dostupni su u svakom trenutku. No, oni ne doprinose edukaciji već

konfuziji. Očita je nebriga o posljedicama manipulacije ljudskim resursima. Igranje mogućim vizualizacija pročitanoj inicira individualni dojam. Nema zajedničkog pogleda. Svatko sam mora doživjeti motiv sa zapisa. Sve je pretvoreno u krhku sigurnost trenutka: Ja, ovdje i sad.

Umjetnik, između ostalog, kaže: „HAIKU PJESMA / OTISNUTA NA VODI / PROLJETNIM VJETROM“. Umjesto ovih tekstova mogli su biti izloženi korisni ili reklamne poruke: ...upitajte liječnika ili ljekarnika... Likovno i smisljeno jednostavna ekstravagancija artefakata ove izložbe, zadivljuje jednostavnošću. Bez suvišnih elemenata izgovoren je upit civilizaciji. Ispisati sadržaj koji inicira neuobičajeno promišljanje, dramatična je gesta. Prijeći ovu granicu smjeli je poduhvat. Zovu nas natrag naši poslovi, šefovi, neplaćeni računi, konvencije. Kao da urlaju prostorom u kojem sasvim diskretno ali snažno odjekuju sumnje u standardnu poruku koju više ne provjeravamo jer su nas dresirali na poslušnost. Željko Bobanović zove nas u sumnju. Zove nas u avanturu osobnog (samo) prepoznavanja.

Eugen Borkovsky, V. 2016.

Biografije autora:

Željko Bobanović Don Bobo

Lana Flanjak, rođena je 4. III. 1998. u Zagrebu. Pohađa 4. razred opće gimnazije u Bujama. U slobodno vrijeme bavi se snimanjem kratkih filmova, neverbalnim kazalištem, umjetničkom fotografijom, sviranjem električne gitare. Plesala je klasični balet 6 godina. Sudjelovala je na fotografskim natjecanjima Fotokluba Rijeke i dvaput je osvojila prvo mjesto za najbolju fotografiju u konkurenciji mladih autora. Sudjelovala je u snimanju Kabanice, koji je izabran kao najbolji igrani film na smotri hrvatskog školskog filma.

Adrese: Strada Longa 25, 52460 Buje, HR; moby: 00385 98554881, e-mail: lana.flanjak@gmail.com

POLIVALENTNI KULTURNI CENTAR GROŽNJAN / CENTRO CULTURALE POLIVALENTE GRISIGNANA

GROŽNJAN Grad umjetnika

1965

2016

GRISIGNANA Città degli artisti